

NARCOMANIA ȘI PROSTITUȚIA ÎN REPUBLICA MOLDOVA - ABORDĂRI CRIMINOLOGICE

Faigher Anatolie, *doctor în drept, conferențiar universitar interimar, Catedra de Drept a Facultății de Drept și Științe Sociale, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Cernomoreț Sergiu, doctor în drept, conferențiar universitar interimar, Catedra de Drept Public și Privat, Institutul de Relații Internaționale din Moldova.*

Concentrating society's attention on material issues distracts attention on moral and social issues. In this regard, we refer to narcotics and prostitution. These vices of society affect public health as a whole, as well as the health of individuals who use drugs or provide sexual services. Thus, we propose the statistical-criminological analysis of narcomania and prostitution phenomena to assess their qualitative and quantitative aspects.

Key words: *narcotics, prostitution, drugs, sexual services, pox.*

Republica Moldova progresa, în orice caz așa declară politicienii, dar alături de acelea progrese și prosperitate, se constată prezența anumitor vicii, printre care se enumeră - narcomania și prostituția. Acestea din urmă, pun în pericol sănătatea publică, dar nu numai. Narcomania și prostituția fac parte din categoria fenomenelor „de fon” care constituie ansamblul manifestărilor amorale care contravin normelor general acceptate de societate și care au legătură organică cu criminalitatea, deoarece se determină reciproc și atrag după sine degradarea socială a persoanei și în cele din urmă, și a societății întregi [1, p. 375].

Pe parcursul etapelor istorice de evoluție, societatea umană a reacționat în mod diferit la narcomanie și prostituție. Folosirea drogurilor și practicarea prostituției este însă cunoscută din cele mai vechi timpuri.

Perioada de tranziție la principiile economiei de piață a generat apariția și evoluția unor noi particularități ale narcomaniei și prostituției în Republica Moldova și în majoritatea țărilor din spațiul ex-sovietic și ex-socialist.

Prin urmare, prostituția și narcomania a amenințat și continuă să amenințe interesele vitale ale persoanei, dezvoltarea și prosperarea societății, securitatea națională, prezentând, totodată, un pericol real pentru procesul de edificare a societăți democratice.

Studiile criminologice efectuate de-a lungul timpului au contribuit substanțial în perfecționarea acțiunilor de combatere și prevenire a narcomaniei și prostituției, în plan internațional, cât și la nivelul statelor [32, p. 156]. Cercetătorii din diferite epoci au întreprins numeroase încercări pentru a defini clar și amplu noțiunile de prostituție și narcomanie, care ar cuprinde trăsăturile lor caracteristice.

Până în prezent în literatura de specialitate nu există o unitate de viziuni cu privire la definiția prostituției și narcomaniei. Astfel, după prăbușirea Imperiului Sovietic și adoptarea la 27 august 1991 a *Declarației de Independență de către Republica Moldova*, unui astfel de fenomen negativ cum este prostituția i-a fost acordată puțină atenție, deși în *Codul Contravențional al Republicii Moldova* este prevăzută răspunderea pentru practicarea prostituției, însă până în prezent legislația Republicii Moldova, inclusiv și *Codul Contravențional al Republicii Moldova*, nu conțin nici o definiție a prostituției.

Actuala opinie publică se reduce la faptul că prostituția este un comportament amoral. În ceea ce privește recunoașterea acesteia în calitate de delict, în diferite țări ale lumii există diverse opinii: de la recunoașterea ei în calitate de infracțiune (este vorba de țările musulmane) până la acordarea statutului de activitate economică legală (spre exemplu, în Olanda). În majoritatea țărilor occidentale, cu toate că prostituția este interzisă la nivel de lege, totuși organele puterii au o atitudine tolerantă față de ea, concentrându-și atenția asupra persoanelor care exploatează prostituatele în scopuri meschine. În Republica Moldova, prostituția se referă la categoria contravențiilor administrative, însă este prevăzută răspundere penală pentru proxenetism (art. 220 CP al RM).

Autorul I. Oancea, menționează că prostituția reprezintă ca fenomen social o multitudine de persoane, care practică raporturile sexuale cu diferite persoane în scopul procurării foloaselor materiale, proxeneții, ce desfășoară activitatea de organizare și exploatare a persoanelor ce practică prostituția, clienții, care beneficiază de activitatea persoanelor, care practică raporturile sexuale în scopul procurării foloaselor materiale, precum și alți indivizi, care promovează activitatea persoanelor nominalizate. Proxenetismul ca fenomen social reprezintă o parte componentă și indisolubilă a prostituției care constă în activitatea de organizare și exploatare a acesteia. Prostituția ca fenomen juridic reprezintă activitatea sistematică, care poate avea statut de meserie sau ocupație ilegală, de practicare a raporturilor sexuale în schimbul procurării foloaselor materiale, care se caracterizează prin indiferența emoțională și lipsa alegerii sau preferințelor individuale față de client, la persoana care practică activitatea nominalizată. Proxenetismul ca fenomen juridic reprezintă un ansamblu de acțiuni ilegale ale proxenetului îndreptate spre antrenarea persoanei la practicarea prostituției, organizarea practicării prostituției și tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o altă persoană. Prostituția constituie un comportament social - deviant, deoarece reprezintă o abatere de la normele sociale și normative existente, și ca urmare este un obiect de studiu al criminologiei [33, p. 190].

Termenul „prostituție” este de proveniență latină și se traduce ca „expunere spre vânzare” [1, p. 385]. Prin *prostituție se are în vedere sistematică de servicii sexuale persoanelor cointeresate pentru recompense materiale*. Prostituția, ca mijloc de obținere a profitului, ține sub control toată criminalitatea. În baza ei este creat sistemul sex-businessului cu proxeneții, deținătorii localurilor pentru desfrâu, traficantii de ființe umane etc. Prostituția reduce nivelul moral social, duce spre degradarea intelectuală, fapt care influențează negativ asupra educației copiilor și a tineretului. Prostituția subminează bazele vieții sociale, distruge familia și, în cele din urmă, a individului însuși. Ca urmare, crește nivelul criminalității femeilor, mortalității, bolilor incurabile, actelor suicidale și, ceea ce este mai periculos pentru societate, dispare treptat genofondul națiunii.

Concomitent, după cum demonstrează realitatea cotidiană, persoanele ce practică prostituția, după ce sunt amendate pentru această ocupație în baza Codului contravențional al Republicii Moldova, din nou ies în străzi și continuă să practice prostituția sub supravegherea proxenetului, fiind deseori recrutate de către traficanți de „carne vie”, ceea ce ne demonstrează că la nivel național nu sunt aplicate măsuri efective în lupta cu fenomenul prostituției.

Astfel, doar în primele trei luni ale anului 2019, conform informației - operative al Ministerului Afacerilor Interne privind starea infracționalității (fără clasate) pe teritoriul țării noastre au fost înregistrate 5 infracțiuni de proxenetism, [27] însă starea reală a acestui fenomen este diferită de datele statistice oficiale.

Cât privește fenomenul narcomaniei, acesta reprezintă un fenomen social periculos, apărut ca rezultat al consumării intenționate, ilegale și sistematice a substanțelor narcotice, asupra cărora se răspândesc măsurile de control juridic internațional și statal, determinând infectarea periodică sau cronică, negative pentru persoană și care prezintă pericol pentru societate. Rotari O., menționează că termenul „narcomanie” reprezintă o îmbinare din grecescul „narcosis” – somn, amorțire și „mania” – patimă, demență [34, p. 141].

În dicționarul explicativ, narcomania este definită ca dependență provocată de folosirea abuzivă a narcoticelor [26]. Narcomania este o pasiune bolnăvicioasă bine pronunțată, obișnuința de a consuma una sau câteva substanțe narcotice, ce acționează în special asupra sistemului nervos, provocându-i omului euforie - o senzație falsă de bunăstare, veselie, seninătate, calmitate plăcută sau, dimpotrivă, excitație [11, p. 23]. Ea constă în atracția patologică a individului față de substanțele narcotice. Paralel cu acestea, în ultimul timp este tot mai răspândită folosirea nemedicală și abuzivă a substanțelor psihotrope, care provoacă dependență patologică, numită toxicomanie. Astfel, narcomania reprezintă starea psiho-patologică, condiționată de abuzul consumului de droguri, care creează o dependență psihică și fizică față de ele. *Narcomanul este persoana, căreia i-a fost stabilită diagnoza „narcomanie” de către instituția medicală în domeniu* [1, p. 375].

Înscriindu-se în istoria omenirii încă de la începuturile existenței sale, probabil din epoca de piatră, narcomania a însoțit și a înrobitor generații. Tentația de a ajunge la stări de euforie își are rădăcina în timpuri de mult apuse. Actualmente nu există țara asupra căruia nu se răsfrâng consecințele negative ale fenomenului narcomaniei. În ultimii ani se menține o tendință a “globalizării” problemei de droguri. La nivel mondial, sute de mii de oameni mor în fiecare an din cauza supradozelor, dar, drogurile nu afectează doar narcomanii: acestea provoacă familiilor și celor dragi dificultăți enorme și suferință.

Fenomenul narcomaniei constituie o problemă majoră de sănătate publică și pentru Republica Moldova, prin sporirea morbidității și mortalității populației, dar și o problemă socială – prin facilitarea creșterii infracțiunilor. Peste 50 de persoane din țara noastră mor anual din

cauza narcomaniei [30]. În Republica Moldova numărul consumatorilor de droguri a crescut odată cu criza economică din anii 90. Cauzele de stimulare a consumului de droguri au fost: accesibilitatea acestora, sărăcia, slăbirea controlului social, etc.

În sens popular, prin droguri se înțelege orice substanță careia îi sunt atribuite proprietăți curative, dar al căror efect este necontrolabil și uneori – nociv [33, p. 23]. DEX-ul arată că „drogul este o substanță de sorginte vegetală, animală sau minerală care se întrebuințează la prepararea unor medicamente sau ca stupefiant” [10]. În *Dicționarul Enciclopedic Român*, drogului i se conferă aceeași sorginte însă, destinația este doar pentru „prepararea anumitor medicamente” [9].

Conform alin.1 art. 134¹ CP al RM prin droguri se înțeleg plantele sau substanțele stupefiante ori psihotrope, sau amestecurile ce conțin asemenea plante ori substanțe, stabilite de Guvern. Din grupa celor mai răspândite droguri fac parte: canabis, marijuana, heroina, cocaina.

De exemplu, K.O. a fost condamnată în baza lit. c) alin. 3 art. 217 și lit. c), f) alin. 3 art. 217¹ CP RM. În fapt, la 18.07.2010, aproximativ la ora 10.00, aceasta se afla în apropiere de intrare în cimitirul evreiesc din mun. Bălți. De K.O. s-a apropiat C.M., căruia aceasta i-a înstrăinat 0, 021 g. de heroină. Ulterior, într-o zi din perioada august 2010-23.09.2010 K.O. a procurat ilegal heroină de la o cunoștință de-a sa. O parte din heroina procurată a consumat-o ea singură. Partea rămasă (0,8 g.) ea a păstrat-o până la 23.09.2010, zi în care respectiva substanța narcotică a fost depistată și ridicată de la K.O. [8].

De exemplu, X. a fost condamnată conform alin. 2 art. 217 CP RM și lit. f alin.3 art. 217¹ CP RM. În fapt, X acționând în mod intenționat, urmărind scopul înfăptuirii circulației ilegale a drogurilor în scop de înstrăinare, pe parcursul anului 2016 până la 10.01.2017 s-a ocupat cu circulația ilegală a drogurilor iar la data 19.10.2016 orele 21:00 aflându-se în mun. Bălți contra sumei de 200 lei ilegal a înstrăinat lui Y droguri sub formă de marijuana în cantitate 1,24 grame [36].

De exemplu, A. I. a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 217 alin. (2) CP al RM. În fapt, A. I. la data de 31 august 2018, în perioada de timp cuprinsă între orele 13:05 și până la orele 13:25, aflându-se pe drumul local din satul Musteața, raionul Fălești, intenționat, fără scop de înstrăinare, transporta și totodată păstra ilegal asupra sa, 10 (zece) plante de canabis, care depistate și ridicate de la el în cadrul unui control de către angajații de poliție din cadrul Inspectoratului de Poliție Fălești. Conform raportului de constatare tehnico-științifică 34/12/2-R-870 din XXXXXXXXXX, cele 10 plante de canabis ridicate de la A. I. conțin tetrahidrocannabinol și se atribuie la categoria droguri în proporții mari [35].

Conform datelor statistice ale Ministerului Afacerilor Interne, în perioada 2008-2010 numărul consumatorilor de droguri luați la evidență a crescut practic cu 400 de persoane, comparativ cu finele anului 2010. În anul 2008 au fost luate la evidență 1138 persoane, constituind 31,9 cazuri la 100 mii de populație, iar la sfârșitul anului 2009 s-a înregistrat o creștere cu 195 de cazuri, fiind luate la evidență 1333 persoane. [2, p. 1157] Datele statistice arată că pe 1 iunie 2015, **numărul** persoanelor consumatoare de droguri luate la evidență și aflate sub supraveghere medicală **a constituit 10.699 sau 300,8 la 100.000 de locuitori**, față de **anul 2014, când erau înregistrați 284,6 la 100.000 de locuitori**, inclusive **57 adolescenții până la 18 ani** [21].

Potrivit *Agenției Naționale pentru Sănătate Publică*, în anul 2016 au fost înregistrați peste 11,7 mii de pacienți la Dispensarul Republican de Narcologie, iar în anul 2017 numărul lor a depășit cifra de 12,4 mii persoane. De cele mai multe ori în Republica Moldova se consumă substanțe interzise de origine vegetală, crescute pe teritoriul țării. În afară de marijuana și opiu

sunt răspândite și amfetaminele. Specialiștii mai constată și creșterea circulației substanțelor narcotice gen „Spice”, în legislație acestea fiind pomenite pentru prima dată în anul 2016 [28].

În Republica Moldova, numărul de cazuri de infracțiuni legate de droguri, înregistrate în ultimii ani se cifrează la: 2041 – în 2006, 2139 – în 2007, 2046 – în 2008, 1819 – în 2009, 1737 – în 2010 [2, p. 1122], 1658 – în 2011 [22], 1575 – în 2012, 1166 – în 2013, 1288 - în 2014, 1191 – în 2015, 1153 – în 2016 [23]. În 2017, în special s-a majorat numărul infracțiunilor legate de droguri cu 10,1% (1269) [24]. În anul 2017, au fost condamnați pentru infracțiuni legate de droguri - 734 persoane, comparativ cu 340 de persoane în anul 2016 [24].

Conform informației - operative al Ministerului Afacerilor Interne privind starea infracționalității (fără clasate) pe teritoriul Republicii Moldova pentru douăsprezece luni anului 2018 au fost înregistrate 1316 de infracțiuni legate cu droguri, cu 7,25% mai mult decât în aceeași perioadă anului 2017 (1227) [27]. Statistica Poliției vorbește despre sporirea numărului de crime, legate de consumul de droguri. În ultimii doi ani au fost sechestrate 530 kg de droguri, potrivit Poliției, pe piața neagră această cantitate costă cam 30 mil. lei. Conform datelor Poliției, în anul 2018 numărul dosarelor de acest fel a sporit cu 7% față de aceeași perioadă a anului 2017 [28]. Conform informației - operative al Ministerului Afacerilor Interne privind starea infracționalității (fără clasate) pe teritoriul Republicii Moldova pentru prima lună anului 2019 au fost înregistrate 112 de infracțiuni legate cu droguri, cu 8,74% mai mult decât în aceeași perioadă anului 2018 (103) [27].

Comercializarea drogurilor este o activitate infracțională foarte profitabilă și, din aceste considerente, o atare îndeletnicire a devenit atractivă nu doar pentru unele categorii de infractori, ci și pentru unele grupări sau chiar organizații criminale, care se disting prin anumite poziții dominante în această sferă de activitate și prin legături strânse cu structurile criminale organizate ce practică traficul de droguri la nivel internațional.

Din considerente enunțate, constatăm că prevenirea și combaterea narcomaniei și prostituției este o problemă extrem de importantă și serioasă. Doar eradicând prostituția și narcomania prin eforturi comune, ne putem proteja copiii, familiile și comunitatea de aceste vicii, deoarece chiar și persoanele bine instruite și educate să aibă o aversiune persistentă față de orice fel de droguri, pot deveni victimele narcomaniei și prostituției.

Cu regret, prognozele privind dezvoltarea narcomaniei nu sunt favorabile, fiindcă se observă un șir de tendințe, cum ar fi: narcomania este în proces de întinerire și de feminizare. Sondajele sociologice ne demonstrează că o mare parte din studenți și elevi au consumat și consumă droguri; crește cota formelor grave de narcomanie; a apărut piața drogurilor cu efect puternic (heroina, cocaina); apar **noi** forme de toxicomanie printre minori și tineri (consumul în grup a preparatelor psihotrope cu efect puternic etc.); se răspândește tot mai mult consumul drogurilor în mediul tuturor grupurilor sociale (slujbași, șomeri și chiar businessmeni); cea mai mare parte a narcomanilor și traficanților de droguri sunt persoane care s-au dezis de activitatea social-utilă și încearcă să câștige pe seama nenorocirilor altor oameni [1].

În pofida eforturilor de până acum, fenomenul narcomaniei nu a marcat nici o schimbare în cea mai mare parte a lumii, ci dimpotrivă a câștigat teren, mai cu seamă în statele în care controlul din partea organelor de drept este insuficient și tolerant. Însă, nu putem lăsa fără observație faptul că din 2017 până în prezent pe teritoriul Republicii Moldova au loc operațiunile antidrog fără precedent. Astfel, doar în 2017 pe teritoriul Republicii Moldova au fost efectuate peste 450 de percheziții [17].

În continuare, în majoritatea cazurilor personalității prostituatei este caracteristică: vârsta cuprinsă între 16-29 de ani; nu este angajată în câmpul muncii; are studii incomplete (prostituate

cu studii superioare se întâlnesc foarte rar). Printre cauzele principale, care au stat la baza practicării prostituției sunt: nevoile, starea materială, exemplul prietenei, curiozitatea. Primele relații sexuale le-au avut cu un prieten sau cu un bărbat străin la o vârstă fragedă 16-18 ani. Relațiile cu părinți sunt dușmănoase sau indiferente. Primele încercări de a consuma alcoolul le-au avut loc la vârsta de 14-17 ani. Totodată, sunt cazuri de consum de droguri, ce ne demonstrează legătura strânsă între prostituție și narcomanie. Femeile care practică sau au practicat prostituția în majoritatea cazurilor provin din familii social-vulnerabile, care nu au putut să le ofere o educație, ce ar corespunde normelor morale și regulilor de conviețuire. Abuzurile sexuale suportate în timpul copilăriei, lipsa de profesie și ca urmare neangajarea în câmpul de muncă, lipsa familiei și a domiciliului - acestea sunt doar unele particularități ale vieții prostituatei, care impun și promovează practicarea prostituției.

Cât privește personalitatea infractorului implicat în fenomenul prostituția, numiți proxeneții sau patronii afacerilor cu sex, aceste sunt personajele principale ale așa-zisei industrii a sexului. Ei sunt cei care instrumentează în societatea modernă campania de recunoaștere a prostituției ca profesie respectabilă. Ei vorbesc, prin gura ziariștilor, a unor oameni politici sau a unor mișcări feministe, despre drepturile femeilor la auto-determinare sexuală, despre eliberarea femeilor pe plan social, economic, sexual sau politic.

Proxeneții sunt de diferite condiții, de la cei disperați de sărăcie, lacomi de profit, la persoane „onorabile”. Se lansează în afaceri de comercializare a sexului persoane inadaptate social, instabile psiho-afectiv, imature psiho-social, cinici, sadici, dar și persoane cerebrale, pragmatice, interesate de acest mod relativ ușor de a obține venituri. Deseori rolul proxenetului este exercitat de femei, care în literatura de specialitate sunt denumite „madam” sau „matroane”. Această funcție este, de obicei îndeplinită de o fostă prostituată, relativ tânără, sau de o femeie caracterizată prin spirit de inițiativă și simț deosebit de dezvoltat al afacerilor [31, p. 153].

În vederea analizei profunde a personalității celor implicați în fenomenul narcotizării, în literatura de specialitate sunt evidențiate cinci tipuri ale acestora (în funcție de majorarea gradului de pericol social): consumatorul de droguri începător; infractorul narcoman; realizatorul de droguri cu amănuntul; realizatorul de droguri angro; organizatorul narcobusinessului criminal [3, p. 33]. Infractorii care comit infracțiuni legate de droguri sunt, în principal, persoanele în vârstă de până la 30 de ani, dintre care aproximativ 90% - șomeri. Consumatorii sunt persoane fără careva ocupații - 80,9%; funcționari - 12,7%; elevi - 1,9%; studenți - 1,7%; alții - 2,8% [1].

Politica penală actuală în domeniul prevenirii fenomenului narcomaniei se află în strânsă consonanță și este strict direcționată de standardele normative prescrise în convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte: Convenția unică asupra stupefiantelor și Protocolul de modificare a Convenției din 30.03.1961 [4, p. 47]; Convenția asupra substanțelor psihotrope din 21.02.1971 [12]; *Convenția Organizației Națiunilor Unite contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope* din 20.12.88 [25]. Republica Moldova a devenit parte la aceste convenții în anul 1995 iar implementarea cerințelor stipulate în convențiile respective este supravegheată de către *Comisia Națională Antidrog*.

La nivel internațional, necesitatea unui răspuns global, echilibrat și pluridisciplinar împotriva fenomenului narcomaniei a fost recunoscută de foarte mult timp în cadrul ONU [7, p. 170]. O.N.U. a declarat ultima decadă a secolului XX „Decada luptei cu narcomania”.

După cel de-al Doilea război mondial, lupta comunității internaționale pentru combaterea narcomaniei a continuat sub egida O.N.U. [7, p. 158]. Astfel, în data de 7 decembrie 1987, Adunarea Generală a ONU a decis ca ziua de 26 iunie să fie marcată, ca Zi Internațională de luptă împotriva consumului și traficului ilicit de droguri [19].

În Republica Moldova organele statului, fundațiile și alte organizații neguvernamentale depun eforturi susținute pentru prevenirea narcomaniei, realizând diverse acțiuni de educare a populației. Rolul hotărâtor îl are însă fiecare din noi, refuzând mirajul plăcerilor iluzorii, care întotdeauna sfârșesc rău. Astfel, în lupta cu fenomenul narcomaniei sunt efectuate operațiunile *preventiv-profilactice*, care se desfășoară anual în Republica Moldova. Ele au denumiri codificate și se desfășoară în baza planurilor tipice cu scopul relevării și blocării filierelor de traficare a drogurilor (operațiuni, precum „Canal”, „Mac” și „Narcoman”).

De exemplu, anual Inspectoratul General de Poliție al MAI declanșează pe întreg teritoriul țării operațiunea specială MAC, ce are drept scop combaterea consumului și traficului ilicit de droguri în special de origine vegetală, nimicirii plantelor cu conținut narcotic, depistării persoanelor care le cultivă ilegal [18]. În anul 2015, s-a desfășurat operațiunea „MAC-2015”. Ca rezultat al măsurilor desfășurate, au fost documentate 10 cazuri de cultivare a cânepii, fiind nimicite 13.486 plante și 1 caz de cultivare de plante de mac, nimicite 18 plante [14].

Astfel, pe parcursul a 9 luni ale anului 2018 poliția națională pe domeniul reducerii consumului de droguri și diminuarea riscurilor HIV, în vederea eradicării consumului de droguri și de alte substanțe psihotrope, diminuarea riscurilor în mediul persoanelor aflate în grupul de risc a desfășurat 1617 de activități de informare a căror beneficiari au fost 16093 de cetățeni, fiindu-le distribuite 13157 de pliante și flyere cu informații utile și recomandări [16].

În data de 7 iulie 2018, în Piața Marii Adunări Naționale din centrul capitalei a avut loc Campania „Împreună pentru viață!”, desfășurată în cadrul „Zilei internaționale împotriva consumului și traficului ilicit de droguri”. În cadrul evenimentului, adulții au avut parte de activități interactive de informare și prevenire în domeniul narcomaniei, activități de informare privind tratamentul și reabilitarea narcomanilor, prin informarea despre serviciile disponibile de tratament și reabilitare a narcomanilor etc. [15]. Este de datoria părinților, a educatorilor, a fiecărui cetățean onest să vegheze ca tinerii să nu se lasă pradă ispitei drogurilor, să-i îndrume către un anturaj sănătos [32, p. 174].

În prezent, în lume, s-au conturat mai multe direcții strategice de combatere a fenomenului narcomaniei. *Prima direcție* se caracterizează prin adoptarea unor măsuri sancționatorii dure față de persoanele implicate în fenomenul narcomaniei. În acest caz, se are în vedere, în primul rând, pedeapsa penală care prevede nu doar termeni mari de privațiune de libertate, dar și pedeapsa cu moartea. Către statele care promovează o astfel de politică în acest domeniu se referă Malaiezia, Iranul, Pakistanul. *A doua direcție* se caracterizează prin stabilirea unui control rigid în domeniul circulației drogurilor. Este vorba despre înfăptuirea unui control asupra tuturor tipurilor de droguri, precum și despre opunerea activă față de consumul de droguri. Totodată măsuri juridico-penale drastice nu se aplică. Această direcție de prevenire este realizată în SUA, Marea Britanie, Franța și alte state. *A treia direcție* este cea liberală. Primul stat care a legalizat parțial drogurile „ușoare” a fost Olanda.

În anul 2018 un șir de țări străine au luat decizii în favoarea dezincriminării consumului și păstrării drogurilor ușoare pe teritoriul lor, ceea ce a readus în societate discuțiile despre diverse abordări ale acestei probleme în Republica Moldova. Cu fiecare an, tot mai multe state cugetă asupra anulării pedepsei penale pentru consumători de droguri și implementează diverse forme ale dezincriminării [37, p. 17]. Experții menționează că odată și odată autoritățile vor fi nevoite să corecteze politica statului în domeniul dat. Nu este exclusă implementarea scenariului georgian în țara noastră, acolo rolul decisiv i-a revenit Curții Constituționale. În același timp, mulți se arată convinși că e o naivitate să crezi că fumătorii de marijuana nu fac nimic rău [29].

Cât privește prevenirea și combaterea fenomenului prostituției, țara noastră este parte la următoarele convenții care au drept scop contracararea prostituției: Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 34/180 din 18 decembrie 1979 [5]; Protocolul facultativ la Convenția privind drepturile copilului referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, adoptată la 25 martie 2000 la New York; Convenția Consiliului Europei cu privire la protecția copiilor împotriva exploatării și abuzului sexual, adoptată la 25 octombrie 2007 la Lanzarote [6].

Din punct de vedere istoric există, ca și în cazul fenomenului narcomaniei, mai multe poziții, privind prevenirea și combaterea fenomenul prostituției care pot fi definite ca: prohibitivă, reglementaristă, aboliționistă. Suedia recent a elaborat o poziție nouă care poate fi definită ca neo-aboliționistă. Aproximativ o treime a statelor membre ale Consiliului Europei, printre care și țara noastră, au aderat la poziția prohibiționistă, care interzice prostituția și sancționează prostituatele și proxeneții (deși nu neapărat pe clienți).

Germania, Austria, Olanda, Elveția, Grecia - au ales poziția reglementaristă, cu alte cuvinte au legalizat prostituția, însă legislația acestor țări, cu excepția Olandei, sancționează activitatea de proxenetism. Legalizând prostituția, statele au urmărit scopul de a stopa prostituția clandestină și cea juvenilă, de a scoate din umbră, inclusiv și de sub controlul proxeneților și al crimei organizate, al persoanelor ce practică prostituția, de a exercita un control asupra activității acestora, asupra stării lor de sănătate, și de a-i proteja împotriva violenței din partea clienților. Experiența Olandei a demonstrat că legalizarea prostituției are atât efecte pozitive, cât și efecte negative [38, p. 283]. Astfel, cu legalizarea prostituției și a activității bordelurilor în Olanda, în bugetul statului a fost vărsat venitul suplimentar format din impozitele achitate de către persoanele ce practică prostituția în mod legal. Pe lângă aceasta, prostituatele au obținut dreptul de a beneficia de protecția socială din partea statului, iar autoritățile, la rândul lor, au obținut posibilitatea de a controla starea de sănătate a prostituatelor și de a exercita supravegherea asupra activității acestora. Totodată, la consecințele negative ale legalizării prostituției pot fi atribuite următoarele: creșterea prostituției juvenile, creșterea activității crimei organizate și a numărului cazurilor de trafic de ființe umane, dezvoltarea prostituției ilegale, ca urmare a nedorinței a mai multor prostituate de a achita impozitele, lipsa la poliție a posibilității de a preveni și a combate prostituția ilegală.

În țările reglementariste, procentajul prostituatelor care fac pașii necesari pentru respectarea legislației sociale și de impozitare este relativ mic. Suedia este primul stat, care a elaborat poziția neo-aboliționista, potrivit căreia urmează a fi sancționată cumpărarea serviciilor sexuale și nu oferirea acestora. În Suedia este prevăzută răspunderea penală a clientului pentru cumpărarea sexului. În acest stat prostituția este considerată ca una dintre formele violenței femeilor, și din aceste considerente crima constă în plata oferită de client pentru sex, și nu în oferirea de către prostituată a serviciilor sexuale. Legea care criminalizează cumpărarea sexului a fost adoptată de guvernul suedez în anul 1999, fiind denumită „Legea privind interdicția cumpărării de servicii sexuale”. Potrivit poliției și serviciilor sociale, cu introducerea acestei legi, care sancționează cererea și nu oferta, s-a înregistrat descreșterea prostituției stradale, micșorarea cazurilor de atragere a femeilor în practicarea prostituției, precum și a numărului bărbaților care cumpără serviciile sexuale. Mai mult ca atât, după șase luni de la data introducerii legii nominalizate, s-a micșorat numărul femeilor ilegal aduse în Suedia [20].

Experiența statelor, care au ales poziția aboliționistă, adică combaterea prostituției prin sancționarea proxeneților și a nu a prostituatelor, ca de exemplu în Marea Britanie, demonstrează

că această abordare nu a dus la careva rezultate pozitive, ci doar contribuie la răspândirea prostituției și a traficului de ființe umane.

Autorul M. Bîrgău, menționează că vorbind despre măsurile de prevenire a prostituției, este necesar a lua în considerație că acestea sunt în strânsă corelație cu profilaxia altor încălcări de lege. Profilaxia în cauză va fi eficientă doar atunci când problema familiei, femeii și a copilului vor deveni primordiale în stat și în societate. Sînt necesare și programe contemporane de ajutorare a familiei, de ocrotire a mamei și a copilului, inclusiv prin crearea bazei materiale corespunzătoare. În legătură cu creșterea ratei șomajului este necesar de elaborat programe speciale ce ar permite angajarea în câmpul muncii a femeilor care au la întreținere copii, părinți etc. [1, p. 388].

În urma analizei opiniilor diferitor doctrinari și analizei actualei legislației ale Republicii Moldova constatăm că pentru a nu admite creșterea consumului de droguri și atragerea femeilor în practicarea prostituției, în țara noastră trebuie să fie create locuri de muncă bine plătite, statul, să aibă grijă și să acorde protecția necesară, inclusiv și cea socială, precum și sprijinul material adolescentelor, tinerelor doamne, care deseori ca urmare a lipsei surselor financiare sunt nevoite să practice prostituția pentru a se întreține. Totodată, este necesar de a educa tânăra generație în spiritul respectării normelor de conduită morală și a valorilor sociale.

Legislația națională sancționează practicarea prostituției, însă nu sancționează solicitarea serviciilor sexuale. Considerăm că o astfel de abordare nu este corectă, or cererea la prestarea serviciilor sexuale inevitabil va condiționa existența ofertei. Prin urmare, interzicerea practicării prostituției, prin stabilirea răspunderii contravenționale și penale nu va schimba situația în prevenirea și combaterea prostituției, atâta timp, cât statul nu va urmări și sancționa persoanele care, achitând costul necesar, întrețin raporturi sexuale cu persoanele ce practică prostituția.

Bibliografie:

1. Bîrgău, M. *Criminologie (Curs universitar)*. Ed. a 2-a rev. și compl. Chișinău, 2010.
2. Brînză, S.; Stati, V. *Tratat de drept penal. Partea specială*. Vol. I. Chișinău, 2015.
3. Carp, S. *Caracteristicile personalității infractorului implicat în fenomenul narcomanie și narcobusiness crimina*. În: „Rolul societății și a organelor de drept în contracararea narcomaniei”: Materialele conf. șt.-practice intern., 9 oct. 2008. Chișinău: S.n., 2009, p. 29-35.
4. Cojocaru, R. *Răspunderea penală pentru circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor fără scop de instrăinare (art. 217 CP)*. În: Cooperarea internațională a organelor de drept în prevenirea și combaterea criminalității transnaționale: Materialele conf. șt.-pract. int. din 5-6 noiembrie 2009. Chișinău, 2009.
5. *Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 34/180 din 18.12.1979*. În: Drepturile Omului, principalele instrumente cu caracter universal. Chișinău: Garuda-Art, 1998, 732 p.
6. *Convenția Consiliului Europei cu privire la protecția copiilor împotriva exploatării și abuzului sexual, din 25.10.2007*. În: www.legestart.ro / Conventia - 2007 - protectia-copiilor-impotriva-exploatarii-sexuale-abuzurilor-sexuale-(MzY2NTIx).
7. Dascălu, I. ș.a. *Drogurile și crima organizată*. Craiova: Ed. Sitech, 2009.
8. *Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 24.10.2013*. Dosarul nr. 4-1 re-226/13. sursa: www.csj.md.
9. *Dicționarul Enciclopedic Român*, vol. 2 (D-J). București: Ed. Politică, 1967.
10. *Dicționarul Explicativ al limbii române*. București: Ed. Academiei, 1975.
11. Grosu V. *Narcomania și narcobusinessul – pericol social*. În: *Legea și viața*, nr. 5, 1998, p. 23-24.
12. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=356488>.
13. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=356489>.
14. http://mai.gov.md/sites/default/files/raport_mai_2015.pdf.
15. <http://politia.md/ro/content/campania-impotriva-consumului-si-traficului-illicit-de-droguri-impreuna-pentru-viata>.

16. http://politia.md/sites/default/files/nota_prevenire_ix_luni_pentru_pagina_igp.pdf.
17. <http://protv.md/stiri/actualitate/au-amenajat-un-laborator-de-droguri-intr-un-cimitir-din-capitala---2094961.html>.
18. <http://riscani.md/index.php?pag=news&opa=view&id=324&tip=stiri&start=&di=48>.
19. <http://scmb.md/ro/2018/06/nu-consumului-de-droguri/>.
20. http://stiricrestine.md/index.php?option=com_myrssreader&view=rss&category=1&Itemid=68&limitstart=30&lang=ro.
21. http://www.realitatea.md/fenomen-ingrijorator-consumul-de-droguri-este-tot-mai-raspandit-printre-tineri_22926.html.
22. <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5098>.
23. <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5550>.
24. <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5926>.
25. http://www.undp.md/border/Conventia_ONU.html.
26. <https://dexonline.ro/definitie/narcomanie>.
27. <https://mai.gov.md/ro/date-guvernamentale-cu-caracter-public>.
28. <https://noi.md/analitica/sa-ne-asteptam-oare-la-o-dezincriminare-a-drogurilor-in-moldova>.
29. <https://noi.md/analitica/sa-ne-asteptam-oare-la-o-dezincriminare-a-drogurilor-in-moldova>.
30. <https://www.moldpres.md/news/2018/11/09/18010051>.
31. Oancea, Iu. *Prostituția și proxenetismul (aspecte juridice, criminologice, istorice)*. Teză de doctorat. Chișinău, 2012;
32. Paraschiv, G.; Paraschiv, D.-Șt.; Paraschiv, E. *Criminologie: evoluția cercetărilor privind cauzalitatea și prevenirea infracțiunilor*. București, 2014.
33. Pop, O. *Aspecte generale privind drogurile și consumul acestora*. În: *Legea și viața*, nr. 4, 2007.
34. Rotari, O. *Criminologie*. Chișinău, 2011, p.140-141.
35. *Sentița Judecătorei Bălți (Sediul Fălești) din 19.12.2018. Dosar nr. 1-175/18 (PIGD 09-1-16433-25102018)*. În: jbl. instante. justice. Md.
36. *Sentița Judecătorei Bălți din 22.12.2017. Dosarul nr. 1-160/2017*. În: jbl. instante. justice. Md.
37. Șîrba, V. *Consumul de droguri în Republica Moldova*. În: *Buletin de informație și analiză în demografie*, nr. 1/2, 2016, p. 16-17.
38. Штереншис, М. *Всемирная история всемирной проституции*. Ростов на Дону, 2006, с. 283.